SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 205. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 25, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го ЖОВТНЯ 1990 Ч. 205. РІК XCVII

„Україна буде вільна", — твердить мадярський міністер

Кобурґ, Німеччина. (Б. УІ). — Заключну доповідь на науковому конґресі совєтологів у місцевій конґресовій палаті мав 12-го жовтня міністер зовнішніх справ Мадярщини, д-р Ґ. Горн. Не питаючи Міхаїла Ґорбачова, він відкрив рік тому границі Мадярщини для східньонімецьких втікачів і цим започаткував процес змін у Східній Німеччині, який завершився 3-го жовтня об'єднанням двох Німеччин. Кобурґський конґрес вітав його признанням за його заслуги.

В розмові з присутньою на конґресі головою Бюра Української Інформації Танею Носко-Оборонів з Ляшіну, Канада, на її запит, що він думає про майбутнє України, міністер Горн заявив, що „Україна має великі шанси в майбутньому розвитку подій на Сході і вона буде вільна".

Відкриття сезону „Музика в Інституті" пройшло з великим успіхом

Ню Йорк (О.К.). — Тут в Українському Інституті Америки відбулося в суботу 6-го жовтня святочне відкриття нового сезону серії „Музика в Інституті" у вимковому ґаля-концерті присвяченому 150-річчю з дня народин Петра Чайковського.

У вщерть виповненій залі УІА добірною музичною публікою, поміж якою було багато чужинців, виступив ряд першоклясних мистців, в тому більшість неукраїнців, які вже вміють оцінити високу якість концертів в рамках серії „Музика в Інституті", що минулого сезону здобула так добрі музичні критики в щоденнику „Ню Йорк Таймс".

Завдяки екзекутивному директорові серії Ірині Стецурі та директорові камерних концертів, відомому скрипалеві Олегові Крисі, в концерті взяли участь три лавреати конкурсів Чайковського — О. Криса, Йосиф Файґельсон і Ваґрам Сараджіян.

Однак зіркою цього вимкового концерту була безумовно одна із найбільше відомих сьогодні піяністок, Белля Давідовіч, яка, перебуваючи вже 10 років поза границями СССР, щорічно дає понад 100 концертів, а рівночасно навчає у відомій музичній школі Джулліярд. Вона відіграла враз із О. Крисою та челістом Й. Файґельсоном фортепіянове тріо а моль оп. 50 Чайковського, що здобуло бурю оплесків захопленої публіки та китиці квітів для Б. Давідовіч.

У другій частині концерту учасники почули смичковий секстет Чайковського д моль оп. 70 у прегарному виконанні О. Криси і Наоко Танака — скрипалів, Морін Ґаллаґер і Юрія Вожаківського-Васіляки — віолоністів і Й. Фейґельсона та В. Сараджіяна — челістів.

Високий музичний рівень усіх виконавців надав тому першому в сезоні концертові особливий настрій, а з тим і сподівання, що всі дальші не поступляться першому. Черговий концерт в приміщеннях УІА є плянований на 24-го листопада у виконанні відомої в ЗСА піяністки українського роду Лідії Артимів, лавреатки трьох фортепіянових конкурсів і солістки понад 70 концертів.

Вміжчасі піяніст Олександер Слободяник виступив із своїм сольовим концертом в Карнеґі Голл у неділю, 21-го жовтня.

Концерт-ґаля, що розпочав надійний другий сезон „Музика в Інституті" закінчився традиційно прийняттям в залях УІА, в часі якого присутні могли поділитися своїми враженнями та запізнатися з мистцями.

ОСІННЯ ЗАБАВА В ПАССЕЙКУ

Пассейк, Н. Й. — Осередок Спілки Української Молоді та Станиця Пласт влаштовують тут, в суботу, 10-го листопада, осінню забаву, яка відбудеться в Українській Централі, 240 Говп аве. Початок імпрези о год. 9-ій вечора. Гратиме оркестра з Торонто „Нове покоління". Столики слід резервувати на числі телефону: (201) 772-3344.

ПАТРІЯРХ МСТИСЛАВ ВИСТУПИВ НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

Київ (УНІАР, УПА, Рухінформцентр). — Тут в понеділок, 22-го жовтня, відбулася перша в Україні пресова конференція Патріярха Київського і Всієї України Мстислава. Провів пресову конференцію народний депутат СССР від України Юрій Сорочик. Взяли участь: голова УАПЦ в Україні Митрополит Іоан Боднарчук, ієрархи, священики УАПЦ, народні депутати СССР і України і відомі громадські діячі.

Патріярх Мстислав наголосив, що приїхав з об'єднувальною місією, плянує проїхати по містах України, познайомитися зі становищем громад УАПЦ, переговорити з представниками інших віроісповідань з метою знайти спільну мову та згасити міжконфесійні конфлікти, які виникають в деяких населених пунктах. Патріярх відвідає також Львів, де зустрінеться з Митрополитом УКЦ Володимиром Стернюком. Щодо майбутнього приїзду в Україну Патріярха РПЦ Алєксєя, Патріярх зазначив, що передусім ієрархові РПЦ варто було б узгіднити свій приїзд з первоієрархами та урядом України. Не заперечуючи права РПЦ на існування на території України, Патріярх Мстислав підкреслив, що, будучи іноземною, РПЦ повинна домовитися з урядом суверенної України щодо юридичних підстав своєї діяльности. Так само, як Ватикан домовляється з урядами цілого ряду країн.

Як уже повідомлялося, Патріярх Мстислав прибув із ЗСА до Києва через Москву. На московському летовищі 20-го жовтня в годині 9:20 ранку його зустріло багато людей з українськими національними прапорами, в тому числі космонавт П. Попович, народний депутат СССР від України Ю. Сорочик, народний депутат України Лесь Танюк, члени московського Товариства „Славутич", московської організації Руху. Державні представники не з'явилися.

Плянувалося, що Патріярх зупиниться в постпредстві України в Москві, але чиновники з постпредства заявили, що в них „нєт на етот счот нікакіх указаній". Вони також відмовилися надати автомобілі. Машини роздобув народний депутат СССР від України Ю. Сорочик. Патріярх зупинився для короткого перепочинку в готелі „Москва", де мешкає Ю. Сорочик. В той же день Патріярх вилетів до Києва, куди прибув о годині 8-ій вечора.

У Києві Патріярха Мстислава зустрічали тисячі мирян, які прибули на 80 автобусах та безлічі приватних авт. Привітали Патріярха Мстислава письменники і народні депутати Дмитро Павличко, Володимир Яворівський, Митрополит Іоан, єпископи, священики. Дівчата з Косівського району в національних строях зустріли Патріярха українським короваєм з Івано-Франківщини. Короваєм зустріли також львів'яни і тернопільчани. На летовищі сповістили про приїзд Патріярха карпатські трембіти. Київське Братство УАПЦ зустріло Патріярха хлібом-сіллю, хор заспівав „Ще не вмерла Україна". Кортеж проїхав Києвом без зупинок до собору св. Софії,

(Закінчення на стор. 3)

Н. Світлична оповідала про події в Україні

Ню Йорк. — Заходами Пластового куреня „Верховинки" відбулася в неділю, 21-го жовтня, у домівці НТШ в Ню Йорку розповідь Надії Світличної про її поїздку в Україну.

Представила Надю Світличну і вела імпрезу курінна „Верховинок" Ніна Самокіш. Н. Світлична прибула до Америки у 1978 році і негайно включилася в життя української громади. Була найближчою співробітницею покійного ген. Петра Григоренка, голови Закордонного Представництва Гельсінкської Групи. Видавала „Вісник репресій в Україні", скарб інформацій про мартирологію українців в Совєтському Союзі. Після того, як стала диктором українських радіопередач „Радіо Свобода" здобула собі велику популярність в Україні.

Н. Світлична застереглася на початку свого виступу, що вона не виголошує систематизовану доповідь, а просто оповість про пережите в Україні, зокрема, в останніх тижнях. Оповідала прецікаві моменти про страйк студентів. Хвалила їх за достойну поведінку, завдяки якій не прийшло до зудару з міліцією. Міліціянти ставилися до страйкуючих навіть співчутливо, зовсім інакше, як члени відділів КҐБ, які раз-у-раз били людей палицями. Була можливість поширити „шатрове місто" голодуючих студентів, бо щораз зголошувалися добровольці, але ініціятори й організатори свідомо обмежили страйк. Страйк, як відомо, закінчився повною перемогою студентів, які подали на письмі свої вимоги Верховній Раді.

Розповідь Н. Світличної тривала рівно годину, другу годину забрали запити й відповіді. Н. Світлична, відома, як першорядна доповідачка, розповідала й відповідала на всі запити плавко, без ніякого клаптика паперу. Переплітала свою розповідь наведенням гумористичних епізодів з поведінки студентів та деяких членів Верховної Ради. Наприклад, одному членові Верховної Ради Леонід Кравчук не хотів дати голосу, як відомому максималістові, що дратував Кравчука. Той член Верховної Ради заявив, що він хоче говорити про екологію. Дали йому 2 хвилини. Він встав і заявив: „Ви нам винищили ліси й забруднили води, — нема вас ніде ні повісити, ні втопити. Я скінчив".

В НІМЕЧЧИНІ ВТІКАЮТЬ СОВЄТСЬКІ ВОЯКИ

Берлін. — Агентство Ассошієйтед Пресс повідомило, що принайменше 700 вояків совєтської армії, яка все ще у великій кількості перебуває в східній частині об'єднаної Німеччини, здезертирували і багато з них вже попросили уряд Німеччини в Бонні про політичний азиль.

Про цю масову втечу совєтських вояків інформує постійно німецька преса, покликаючись на різні джерела, а найбільше на тижневий журнал „Бунте". Свідчення про втечу вояків кореспонденти журналу „Бунте" здобули в більшості від здезертированих вояків й інтерв'ю з Олегом Ляміним, совєтським адвокатом, який перебуває на Заході вже повних три місяці. Він прибув до Німеччини обороняти в судах совєтських вояків, які втекли з армії і хочуть залишитися на Заході.

Згідно з інформацією Ляміна, вояки втікають з армії з різних причин, в більшості з причини знущання над ними підстаршин і старшин та мізерних порцій харчування. Вони, фактично, перебуваючи в чужій країні, змушені красти, або просити про їжу в населення. Кожного року в совєтській армії вмирає в невияснених обставинах тисяча й більше вояків, більшість від побиття, самогубства, бо молоді призовники не витримують знущання над ними так званих „афганців", або „старослужбовців".

Газета „Берлінер Морґен Пост" написала в неділю, 21-го жовтня, що Лямін відкрито виступає проти знущання над молодими вояками і розповідає про це кореспондентам на спеціяльних пресконференціях. У Ваймарі Лямін обороняв в суді вояка, який втік з армії після того, як інші старші вояки хотіли відібрати від нього його скромну платню, що він її відсилав кожного місяця своїй мамі. АП інформує, що звичайний вояк отримує тільки 26 німецьких марок на місяць (16 долярів). За ті гроші до об'єднання Німеччини можна було хоч дещо купити, але тепер ціни раптом зросли і 26 марок стали дрібною валютою. Очевидно, східні німці дістали вирівняння і їхня заробітна платня зросла, Совєтські вояки отримують стільки ж скільки отримували раніше.

Одною з головних причин, кажуть спостерігачі, є підготова совєтських військових частин до виходу з Німеччини, згідно з договором. Яка буде їхня майбутність, вони не знають і тому воліють залишитися тут, серед упорядкованого політично і економічно суспільства.

Помер секретар 14-го Відділу УНС М.П. Отрок

Ню Бранзвик, Н. Дж. — У вівторок, 23-го жовтня 1990 року, тут помер на 80-му році життя Михайло П. Отрок, довголітній секретар і організатор 14-го Відділу Українського Народного Союзу, кількакратний делеґат на Конвенції УНС та член УСВТ „Чорноморська Січ", у якій він на протязі довгого часу був членом Управи.

Св. п. М.П. Отрок

Похоронні відправи заповіджені на п'ятницю, 26-го жовтня, о год. 11-ій вранці з Ґовен похоронного заведення, 233 Сомерсет вулиця в Ню Бранзвику, до української католицької церкви Непорочної Діви Марії, 86 Лівінґстон авеню, де о год. 11:30 рано буде привитись Заупокійна Богослужба і Панахида. Тлінні останки спочинуть на місцевому цвинтарі.

М. П. Отрок залишив в жалобі дружину Стеллу і сина Михайла та інших членів родини.

ЗСА ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД ЗБІЛЬШЕННЯМ ВІЙСЬКА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

Вашінґтон. — Адміністрація президента Джорджа Буша поважно застановляється над збільшенням американських військових частин і зброї в Савдійській Арабії і фльоти на Середземному морі та Перській затоці. Дотепер була встановлена цифра 240,000 вояків, але коли Дж. Буш заявив, що не може бути жодного компромісу з президентом-диктатором Іраку Саддамом Гуссейном, у Пентаґоні заговорили про додаткових 100,000 вояків, збільшення танкових частини, летунства, бойових кораблів та іншої зброї.

Політичні і військові спостерігачі, а також журналісти, які мали нагоду розмовляти з Президентом і його найближчими співробітниками кажуть, що всякі чутки, заяви і пропозиції про компроміси з С. Гуссейном, зі сторони Йорданії, Савдійської Арабії, Франції чи інших держав, позбавлені реальности, бо З'єднані Стейти Америки не відступлять від своєї первісної вимоги: Ірак мусить вивести свої військові частини з Кувайту без жодних передумов, як це, наприклад, пропонує савдійський принц Султан, щоб Іракові залишити кусочок території над Перською затокою для розбудови там портів для цивільної і військової фльоти. В такому випадку Ірак ставби ще більшою загрозою не тільки для Ізраїля, але також диктував би політику іншим слабшим арабським державам.

Президент Дж. Буш заявив під час своєї передвиборчої поїздки до Ню Гемпшир, що чим скорше забере своє військо з Кувайту С. Гуссейн, тим краще буде для нього і його режиму, який взагалі не повинен існувати в теперішньому часі. Позиція Буша є рівночасно позицією Уряду ЗСА і альянтів, які вислали своє військо до Савдійської Арабії, або грішми допомагають фінансувати близькосхідню військову акцію.

Реаґуючи на запитання кореспондентів, речник Пентаґону Піт Вілліямс заявив 23-го жовтня, що ген. Колін Л. Повелл ,голова об'єднаних штабів армії, почав вже розпрацьовувати пляни висилки додаткових військових частин. В цій справі він відбув довшу розмову з головнокомандуючим американських збройних сил в Савдійській Арабії ген. Г. Норманом Шварцкопфом та іншими командуючими старшинами на Близькому Сході. Секретар Департаменту оборони Ричард Чейні зустрінеться з ген. Повеллом після його повороту з Близького Сходу і тоді буде узгіднене число, дата і кількість зброї, які будуть перекинені до Савдійської Арабії.

В СССР схвалили законопроєкт про боротьбу зі спекуляцією

Москва. — Верховна Рада СССР розглянула і схвалила законопроєкт про боротьбу зі спекуляцією. Американські коментатори розглядають це, як новий наступ совєтського міністерства внутрішніх справ і КҐБ на фронті боротьби з „чорним ринком".

ТАСС називає новий законопроєкт „заходами щодо посилення відповідальности за правопорушення в ділянці торгівлі і спекуляції", характеризуючи його як „досягнення" в боротбі з чорним ринком, що набрав нині в СССР небувалих розмірів.

„Для того, щоб успішно здійснювати перехід від централізованої плянової системи до вільних ринкових відносин, в нашій економіці потрібно навести порядок", — заявив голова КҐБ Володимир Крючков на пресовій конференції, присвяченій прийняттю нового законопроєкту.

Міністер внутрішніх справ СССР Вадім Бакатін наголосив, що „наступ на 'тіньову економіку' — один з тих заходів, з допомогою яких совєтське керівництво може сподіватися вивести країну з затяжної економічної кризи".

Новий законопроєкт трактує спекуляцію як „покупку товарів у державній або кооперативній торговельній мережі і перепродаж їх з метою наживи". Відповідальність за спекуляцію передбачається у виді позбавлення свободи терміном до трьох років з конфіскацією майна або виправними роботами терміном до двох років і грошовою карою.

Міністер юстиції СССР Веніямін Яковлєв заявив, що старий закон, який трактував спекуляцію як купівлю і перепродаж з метою вигоди, після прийняття нового припинить свою дію: „Якщо, скажемо, хтось вирішив поїхати в село, купити там продукти, а потім привезти їх до міста і продати на ринку, то такі дії не будуть вважатися спекуляцією. Бо чому треба вважати спекуляцією те, від чого є пряма вигода громадянам?"

„Якщо людина купує продукти в державній крамниці за 'субсидовані ціни', а потім йде за ріг і продає їх по підвищеній ціні — ми вважаємо це спекуляцією, тому що ніякої користи людям при цьому нема", — заявив на пресовій конференції В. Яковлєв.

В УКРАЇНІ

(З ПОВІДОМЛЕНЬ УНІАР, УПА)

Київ. — Тут у понеділок, 15-го жовтня закінчилася конференція національно-демократичних рухів поневолених народів совєтської імперії. У конференції взяли участь: Партія Національної Незалежности Естонії, Організація кримсько-татарського національного руху, Татарська партія національної незалежности, Демократичний рух „Киргизстан", Українська Республіканська Партія, Українська Селянсько-Демократична Партія, організація „Солідарність, що бореться", Національно-демократична партія Грузії, Спілка Незалежної Української Молоді, Українська Міжпартійна Асамблея, Національно-демократична партія Білорусії. Було ухвалено резолюцію про створення міжнародного трибуналу для розслідування злочинів комунізму, а також звернення до голодуючих студентів, у якому сказано, що питання про дальше існування імперії вирішується сьогодні в Україні.

Тернопіль. — Тут 16-го жовтня представники російського населення міста розпочали збір підписів під зверненням до консервативної більшости у Верховній Раді України. У зверненні сказано: „Ми, російськомовне населення Тернополя, а не екстремісти, як ви звикли казати, обурені ставленням більшости у парламенті до вимог студентів". У зверненні також міститься вимога, щоб українські громадяни проходили військову службу в Україні та підтримка всіх вимог голодуючих студентів.

Тульчин, Вінницька область. — Тут у ніч з 15-го на 16-те жовтня невідомі викрали пам'ятний камінь, встановлений 14-го жовтня на місці майбутнього пам'ятника героям УПА. За проведення 14-го жовтня у Тульчині свята „Слава героям УПА" до адміністративної відповідальности притягають організатора свята, члена Ради УРП Євгена Смирнова.

Київ. — Тут 16-го жовтня провід Української Республіканської Партії поширив заяву про свою повну підтримку студентів і їхніх вимог. У заяві сказано, що комуністична кліка безцеремонно зіґнорувала справедливі вимоги студентів і їхню голодівку й продовжує проводити антинародну та антиукраїнську політику. Знехтувавши волевиявлення народу, вони готові знехтувати здоров'ям і життям студентів. Та студенти сповнені рішучости продовжити боротьбу і Українська Республіканська Партія закликає опозиційні кривавому комуністичному режимові сили, усіх, кому не байдужа доля голодуючих і доля України, активно підтримати студентів. „Український народе! Життя студентів і доля України в твоїх руках!" — так закінчується заява проводу УРП.

Бузьк. — Тут, згідно з рішенням Міськради, 10-го жовтня демонтовано пам'ятник Леніну.

Тернопіль. — 10-го жовтня, близько півтисячі грекокатоликів, парафіян катедрального собору Божої Матері Неустанної Помочі, провели кількагодинне пікетування приміщення обласного архіву, що міститься у келіях колишнього греко-католицького монастиря при соборі. Вірні УКЦ вимагали звільнити приміщення для передачі його соборові. Адміністрація архіву погодилася перенести архів до звільненого приміщення у обкомі КПУ.

Львів. — Днями Міськрада Львова ухвалила рішення передати 4-ий поверх будинку облвиконкому, де раніше розміщувався міськком КПУ, під міські штаби УРП, Селянсько-Демократичної та іших партій. Міськком КПУ від нині займає тільки 3-ій поверх будинку.

Воля Задеревецька. — Тут, 14-го жовтня, в хаті, де від 1930 до 1936 року мешкала родина Андрія Бандери, урочисто відкрито музей ім. Степана Бандери. Саме звідти забрала його польська поліція у справі вбивства міністра внутрішніх справ Перацького. На будинку встановлено меморіяльну дошку з барельєфом провідника ОУН робо-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

АФРИКАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ конгрес подав до відома, що Нелсон Мандела незабаром зустрінеться з ватажком африканського племени Зулю Монгосуту Ґатша Бутелезі, який заразом є провідником політичного руху Інката. Зустріч відбудеться згідно з попередньо поставленими вимогами ватажка Бутелезі. Згода АНК на цю зустріч вказує на те, що вони вирішили шукати дороги до замирення з Інката, щоби припинити криваву ворожнечу між прибічниками обидвох угрупувань, а тим самим закінчити політичний поділ серед негритянського населення Південної Африки. В той сам час це також значно піднесло важливість ватажка Бутелезі та його домагань бути повноправним спільником разом з АНК в конституційних переговорах з урядом білої меншости. Конгрес погодився на те, що Н. Мандела зустрінеться з ватажком Бутелезі, як з провідником нової політичної партії, зорганізованої Інкатою, а не як тільки з провідником одної із негритянських територій встановлених Преторією.

КОРИСТАЮЧИ З ВИБОРЕНОЇ незалежности, президент Мадярщини Арпад Ґонч і предсідник Верховної Ради УССР Леонід Крачвук за взаємною згодою підвищили колишні консуляти в Будапешті та Києві до статусу державних амбасад і начеркнули майбутнє торговельне спілкування. Вони також заторкнули справу етнічних меншин обидвох народів у їхніх країнах до тієї міри, що опісля на пресовій конференції президент Ґонч заявив, що Україна і Мадярщина в майбутньому можуть стати прикладом для цілої Европи, коли йдеться про співпрацю у ділянках економіки, культри та міжетнічних спірних питань. Мадярський президент А. Ґонч був першим головою держави, який зробив прямі угоди з Україною після проголошення суверенітету.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, що Чехо-Словаччина та Савдійська Арабія не мають формальних дипломатичних стосунків, Прага вирішила вислати туди спеціяльний військовий загін вишколений у боротьбі з хемічною зброєю, щоби підкреслити свою присутність та підтримку протиіракським силам. Президент Вацлав Гавел заявив, що переїздом військової частини займається третя країна, якої він не назвав. Військова частина, про яку йде мова, складається із 170 добровольців, 48 автомашин для всяких потреб, 10 причіпок і додаткових 200 тонн потрібного приладдя.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ наклав вето на протидискримінаційний законопроєкт та став другим президентом ЗСА, який був проти законопроєкту, що захищає громадські права від початку ери боротьби за людські права в 1950-ті роки. Його попередником був Роналд Реґен. Новий законопроєкт, на який Дж. Буш наклав вето, був проти дискримінації національних меншостей та жінок в праці та під час приймання на роботу. Президент мотивував своє становище недопустимими квотами, які будуть створені з прийняттям цього законопроєкту.

ПОСАДНИК НЮ ЙОРКУ Дейвид Дінкінс проголосив в понеділок, 22-го жовтня, що він збирається зменшити свою платню, а також платні п'яти своїх заступників і 60 членів різних комісій та кількох сотень керівників міських установ, які заробляють понад 70,000 дол. на рік, на п'ять відсотків. Для самого Д. Дінкінса, який заробляє 130,000 дол. на рік, знижка платні становитиме 6,500 дол., а в загальному місту вдасться заощадити один мільйон долярів щороку. Посадник вирішив продемонструвати бажання міських службовців допомогти вирішити фінансові проблеми міста. Протягом наступних кількох місяців очікується звільнення з праці кількох тисяч службовців міських установ. Д. Дінкінс надіється, що ці заходи сприятимуть зменшенню дефіциту Ню Йорку на 300,000 дол. Губернатор стейту Ню Йорк Маріо Квомо має таку ж платню, як Д. Дінкінс, але він сам, добровільно повертає до стейтової скарбниці 30,000 дол. Крім цього від 1986 до 1989 року М. Квомо отримав біля 460,000 дол. у формі гонорарів за свої виступи, з чого він залишив для себе лише 340,000 дол., решту повернув стейтовій скарбниці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40 00 6 months — $22 00 3 months — $12 00
UNA members 1 year — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці — $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси — $1 00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Українська молодь на шляху до волі

Визвольний рух України, який заманіфестував себе назверх 8-го — 10-го вересня минулого року могутнім з'їздом у Києві, мусить безупинно змагатись на трьох відтинках: за поширення і поглиблення національно-державної свідомости рідного народу, — проти малоросів — апаратчиків, які засіли на керівних постах все ще ,,Радянської" Республіки і ведуть протиукраїнську політику, — врешті, треба противитися неділимому становищу Міхаїла Ґорбачова, який заявив: ,,суверенність — так, незалежність — ні". Обурені поведінкою уряду УССР Віталія Масола 115 українських студентів проголосили 2-го жовтня ц.р. голодовий страйк протесту. Ця подія знайшла негайний голосний відгук по всій Україні. Почалися демонстрації, страйки, молоді й старші люди проголошували голодові страйки солідарности з київськими студентами. Віталій Масол зрікся свого становища. Але голова Верховної Ради України Леонід Кравчук належить теж до табору пристосованців.

У Верховній Раді більшість мають комуністи — це так звана ,,Група 239", проти якої виступає меншина — 114 депутатів Народного Руху. 16-го жовтня 1990 року ситуація змінилася настільки, що на засіданні Верховної Ради допустили представників також українського студентства. Після палких дебат українська опозиція перемогла на цілій лінії. Рішено змінити конституцію, перевести в наступному році всенародний плебісцит над ,,довір'ям" чи ,,недовір'ям" теперішній Верховній Раді і рішено — що найважливіше — відмовитися від підписання складеного Ґорбачовим так званого ,,союзного договору", який по суті признає членським Республікам Союзу куцу культурну автономію. Затверджено, теж давнішу постанову, що українські вояки в совєтській армії мають відбувати військову службу на території України, хібащо хтось із них добровільно погодиться служити поза межами України.

Активізація української молоді у визвольному русі — це насправді великий крок вперед. З всесвітньої історії знаємо, що в новітніх часах молодь була рушійною силою різних великих рухів. Молодь створила Леґіони УСС, перевела 1-ий Листопадовий переворот у Львові, пішла на бій під Крутами. Молодь керується почуваннями, але вона ідейна і коли у проводі стоять старші, до яких молодь має довір'я, тоді розум старших і почування молодших знаходять спільний знаменник. Треба висловити глибоку пошану і щире захоплення цій молоді, яка відчула, що настав історичний час змагатися за привернення Україні волі, знівечену аґресивним походом зформованих на корінній Московщині військ Муравйова й Антонова-Овсієнка у 1918 році. Гаслом большевицької аґресивної політики стало: ,,Що наше — це наше, а що ваше — про це ще можна говорити". Але як воно стало ,,нашим" — про це кремлівські володарі і вся російська історична школа мовчить. Позбавлення державности України у 1920 році називається, як один акт ,,вітчизняної війни". На цьому місці вже була мова, що не було ніякої вітчизняної війни, а була груба неспровокована аґресія Москви, яка визнала Українську Народну Республіку та зламала те визнання і вислала урядові УНР ароґантний ,,ультимат", за яким пішов збройний наступ. І тільки тому, що тоді народ в Україні не був ще в цілості національно-державно свідомий, появилася нещасна ,,невтральність" — брак бажання воювати за рідну державу.

Теперішній процес відродження і хід визвольницького змагу подає надію на кращий вислід. Порівнюючи з вереснем минулого року, народ в Україні, українські міста й українські села — вже не ті, що були. Один з передових діячів Руху, який недавно був в Америці, заявив: ,,У нас кожний день — це рік". Ще півроку тому годі було думати, що до визвольного руху включиться молодь. Сьогодні — це вже історичний факт. Добрий, світлий, радісний факт.

ІЗРАЇЛЬСЬКА ПОЛІЦІЯ замкнула всі рогачки до Єрусалиму, щоби не допустити до міста палестинців зі західнього берега ріки Йордан і смуги Ґази та за твердженнями поліції, тим самим охоронити їх від тих жидів, які хотіли б помститися на них за вбивство трьох ізраїльських осіб минулої неділі. Це мабуть вперше ціле місто Єрусалим було закрите для палестинців, які живуть поза містом. Одначе, не зважаючи на посилення засобів безпеки, поодинокі та групові сутички поширюются в різних місцевостях. У місцевості Женін ізраїльські вояки вбили 14-літнього палестинського юнака та поранили 11 інших, а в цілому місті встановлено поліційну годину.

УКРАЇНІ — ВОЛЮ!

Михайло Кучер

Проголосування Верховною Радою України суверенітету викликало здивування неукраїнської преси. Питання ,,чому?" і досі залишається без відповіді. Чому партійці неукраїнці так об'єднано ,,рвонулись вперед"? Припускають, що ,,місцеві партійці озлобились на колаборанта Івашка" за його співпрацю з Москвою. Голосування за ,,суверенітет України" Москві — вія Івашко — було показано-буквально ,,хто господар України". Таким голосуванням Верховна Рада України показала ,,дулю в кишені" Ґорбачову, який ,,невдало і несміливо боронить місцевих комуністів". Боронить проти кого?

Але наслідки голосування занепокоїли місцевих комуністів. Російська діяспора преса злісно назвала голосування ,,фіґовим листочком" над катастрофальним станом України. А — далі дослівно — ,,Нарід України зрозумів, що за справжню волю України треба битись". Цілий місяць вересень Україною котилась лава страйків, мітинґів із все наростаючою силою. Зокрема ненависть демонстрантів скеровувалась на камінні і ґіпсові пам'ятники Ленінові. У багатьох місцевостях такі пам'ятки вже знищено, а врешті місцева влада робить розпачливі спроби їх спасіння. У Дніпропетровську, Кременцузі і Нікополі місцева влада зорганізувала мітинґи під гаслом ,,В оборону В.І. Леніна".

Одначе боротьба українців із пам'ятниками Леніна занепокоїла більшість у Верховній Раді України.

Такого повернення справи не очікувано. Одначе досі фактично жоден з пунктів деклярації не зреалізовано. Декларація проголосила право України на власні збройні сили — громадяни України будуть мати військовий вишкіл на території України. Це не зреалізувано. Союзне міністерство оборони відмовило проханню України. Тому кампанія призову в совєтську армію обернулась в антипризовну. Ініціятиву від політиків перейняли матері синів-призовників і в багатьох місцевостях створили комітети оборони при підтримці Руху. Місцева влада виконала вимоги матерів тільки там, де ,,де більшість на виборах в місцеві ради отримали націоналісти".

Першою пішла за голосом України Львівська Обласна Рада і в своїй — області скасувала покликання у совєтську армію.

Згідно з рішенням ліквідуються пам'ятники не тільки Леніна, але й ,,інших визначних діячів комунізма". За прикладом Львова пішов Тернопіль і прийняв постанову про ліквідацію уповноважень призивних комісій — ,,воєнкоматів" та території міста, поки не будуть дані ґарантії, що призовники, ,,рекрути" проходитимуть військову службу на території України.

З того приводу чужа преса пише стримано, іронічно: ,,Здається, що Львівщина і Тернопільщина реалізують постанову про суверенітет України". А Верховна Рада України, ,,проголосивши суверенітет", на тому заспокоїлась і ,,пішла на вакації". А Москва тим часом зайнялась підготуванням Союзного договору, в якому є місце і для України. Українські демократи, відчувши небезпеку, вирішили, що найкраще буде взагалі не підписувати новий всесоюзний договір та призначили на 1-ше жовтня всенаціональний страйк та мітинґи у Києві. Почалося готування до страйку і цілий тиждень до 1-го жовтня в Україні проходили мітинґи підтримки вимог майбутнього страйку.

На це відразу зареаґувала Президія Верховної Ради і несподівано 28-го вересня прийняла ,,Звернення до народу", де повідомлено, що ,,вважається передчасним підписання нового Договору доки не буде прийнята нова Конституція ,,Суверенної Української Держави".

,,Звернення" не дуже сподівалось успіху, тому до Києва почали стягати військо. Було дане дитяче пояснення, яке зробив міністер внутрішніх справ УССР — ,,для проведення військового навчання".

Місцева влада в Чернігівській, Полтавській, Чернівецькій, Миколаївській областях заборонила в'їзд в ті області ,,агітаційних груп із Західньої України". В Одесі представникові Руху В. Цимбалюкові доведено до відома про його ,,особисту ,,відповідальність", якщо він не припинить готувати групи на виїзд до Києва. Все таки 30-го вересня, без огляду на заборону Міського виконавчого комітету в Києві на Республіканському стадіоні відбувся стотисячний мітинґ під загальним гаслом: ,,Ні! новому Союзному договору". Були вимоги розпуску консервативної Верховної Ради України, відставки комуністичного уряду України, негайного припинення праці Чорнобильської АЕС, створення національної армії, націоналізації майна Комуністичної партії та визнання комуністичної ідеології і практики злочинними.

Після закінчення мітинґу колона в 200,000 чоловік — числові дані дещо різняться — пройшла головними вулицями Києва. Все що могла зробити міліція — це не допустила внести в музей ім. Леніна труну з написами ,,Прощай, імперіє" і з дещо несподіваним написом ,,Прощай, немытая Россия?". Цей напис вимагає пояснення. Був в царській Росії відомий старшина-поет Міхаїл Лермонтов. Він не догодив цареві своєю творчістю, а зокрема твором ,,Історія сучасника". Цар вислав поета-старшину на Кавказ, де його вбито у двобої. Коли цареві донесли про смерть Лермонтова — він сказав: ,,Добре йому так!".

Від'їжджаючи, Лермонтов попрощав Росію таким віршем: ,,Прощай, немытая Россия, страна господ, страна рабов, И вы, мундиры голубые, и ты послушный

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

КОМЕНТАР НА СТАТТЮ ,,ЗА ЯКУ СТРУКТУРУ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ"

В плюралістичному суспільстві є місце на різні підходи до цієї самої проблеми. Осип Зінкевич пропонує українській громаді свій модель допомоги Україні. З ним можна погодитись або не погодитись, вкінці він має право на свої погляди, для яких він старається знати однодумців щоб перевести свої пляни в життя. Такий підхід до справи був би здоровим явищем при умові, що автор придержується чесної дискусії. Одначе саме цього бракує в статті О. Зінчевича, яка рясніє неточностями та перекрученнями. Ото ж в ім'я правди, щоб не було і в нас білих плям, дозвольте звернути вашу увагу на такі твердження О. Зінкевича.

Вже в першій частині своєї статті О. Зінкевич пише: ,,..кілька осіб в Америці сторили Фонд Руху, який вкоротці змінено на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля...". Вдійсності, за ініціятивою Тараса Гунчака, Романа Воронки, Віктора Рудя і Христини Ференцевич був створений Фонд Руху. Конто фонду відкрив я 22-го вересня 1989 року в ,,Самопомочі" в Нюарку, вкладаючи туди своїх 1,000 долярів. Фонд цей ніколи не мінявся на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля. Для ясности треба сказати, що обидва фонди діяли і діють паралельно. Зрештою, це виразно написано на нашому фірмовому папері яким О. Зінкевич дуже користується. Про паралельність цих двох фондів я міг би написати окрему статтю. Ще для прикладу можна б навести факт, що 24-го березня ц.р. касир Народного Фонду Допомоги Україні О. Благітка, здав окремі фінансові звіти з Фонду Руху і ФДДЧ, як також списки жертводавців були поділені на Фонд Руху і ФДДЧ.

Дальше О. Зінкевич пише, що мовляв Т. Гунчак, Р. Воронка і В. Володюк заінкорпорували ,,Фонд Руху як приватну установу..." Це звичайно неправда. Фонд заінкорпорований на базі членства.

В другій частині своєї статті О. Зінкевич пише, що ,,...без статуту і правильника... Екзекутива... виявилася непрацездатною..." Невже ж О. Зінкевич вірить в те, що він пише? А може він пише про себе, поскільки Екзекутива взяла безпосередню участь в організації більшости відділів в Америці. Також члени Екзекутиви їздили по українських громадах збираючи доволі великі фонди. Члени Екзекутиви також організували висилки на Україну. В першу чергу вислали ми електронічне приладдя для централі Руху, ,,Зеленому Світові" та Товариству Української Мови ім. Т. Г. Шевченка.

Літом ц.р. Р. Воронка повіз 70 комп'ютерних систем для українськомовних шкіл, а в жовтні, ц.р. плянуємо вислати дальших 70 комп'ютерних систем. Крім цього передали в користування цілі електронічні системи Рухові в Рівному, Львові і Києві.

Найбільші наші зусилля пішли на масові висилки на Україну, які увінчались успіхом завдяки невтомної праці д-ра Зенона і Надії Матківських. До сьогоднішнього дня вислано в Україну чотири літаки, які повезли медикаментів, вітамін, медичної техніки і три друкарні (для Руху) вартости 16 міл. дол. Невже ж це доказ непрацездатности Екзекутиви?!

О. Зінкевич вносить деякі неясності в питаннях статуту, який є властиво вихідною точкою його статті. О. Зінкевич був би віднісся з більшою пошаною до читачів ,,Свободи", коли б був відверто написав, що Статутова комісія жодного проєкту не прийняла і що статут, який він розсилає, є його власним твором. Пощо писати, що ,,Комісія частинно закінчила працю", коли в дійсності нічого не було закінчено через суттєві розходження членів комітету.

Обговорюючи дальше питання структури, О. Зінкевич заявляє, що ,,три представники Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля в Екзекутиві заявилися проти участи громадських організацій..." В дійсності так воно не було, бо поперше, представників Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля в Екзекутиві немає. Є тільки Екзекутива Народного Фонду Допомоги Україні, яка очолює одночасно Фонд Руху і ФДДЧ. По-друге, коли велися дискусії відносно організаційної структури НФДУ, більшість членів Екзекутиви заступали думку, що осередки, а не Екзекутива, повинні рішати майбутню структуру НФДУ. Поскільки тягар праці допомоги лежить на їхніх плечах, то й рішаючий голос, повинен бути за ними. Саме виходячи з таких положень, д-р Богдан Бурачинський виготовив проєкт статуту, який є побудований на членстві осередків.

В третій частині своєї статті О. Зінкевич остерігає перед небезпекою замкнутого кола однодумців ,,..без контролі громади... без найменшого почуття відповідальности перед нею". На таку заяву можна б і не відповідати поскільки вона до нашої організації не відноситься. Наше почуття відповідальности перед громадою ми засвідчили списками жертводавців, які друкувались в українській пресі, вичерпними звітами на першій конференції 24-го березня 1990 року, звітами в ,,Інформаційному Віснику" з червня ц.р., який був розісланий до всіх наших осередків та часописів. Тепер приготовляємо остаточні звіти, які появляться в нашій пресі.

Читач статті О. Зінкевича напевно завважив, що вістря його критики спрямо-

(Закінчення на стор. 4)

МУЗЕЙ ДЕРЖАВНОСТИ УКРАЇНИ

Тетяна Гирич
Київ

I.

,,Україна на переломі" — таку назву дав своїй провідній праці визначний історик і політичний діяч України Вячеслав Липинський. Не даремно назва була обрана ним саме такою, бо такою є доля нашої землі — на переломі історії, культури та державности.

Сьогоденний перелом надав перспективі здобуття державної незалежности України реальних форм втілення лише в кінці XX сторіччя, тільки по кількох стах роках прагнень і боротьби нашого народу.

Історія українських державних змагань, її найбільш драматичні моменти заклали міцний фундамент майбутньої будівлі політичного упорядкування України, витривалість котрого залежатиме від рівня свідомости народу та його громадської зрілости. Цій меті, як конструктивному початку виховання українського суспільства та нових поколінь покликана ідея створення музею державности України, яка виникла серед громадськости на Україні та за її межами, завдяки Маріяна Коця із ЗСА.

Концепція такого музею є принципово новою концепцією для музейних установ історичного профілю, оскільки закладає національно-політичну ознаку до суті його змісту. За загальною структурою музей матиме відділи, котрі хронологічно і послідовно висвітлюватимуть історію процесу державного будівництва України. 1. Державн, які були на території України у давні часи; 2. Київська Русь IX-XII ст.; 3. Знищення державних інституцій монголо-татарською навалою XIII ст.; 4. Входження українських земель до складу Великого Князівства Литовського XIV-XV ст.; 5. Входження українських земель до складу Речі Посполитої XVI-XVII ст.; 6. Україна і Московщина XVII — початок XVIII ст.; 7. Україна під владою Речі Посполитої та Російської імперії XVIII сторіччя; 8. Україна у XIX сторіччі; 9. Україна: Гетьманат, Центральна Рада, Директорія; 10. Україна під владою большевицької імперії.

Велика ідея державного будівництва України сягає глибинних і первісних коренів у давній історії скитів та древніх культур; Черняхівської, Зарубинецької та Трипільської, коли були зведені найраніші кордони державних утворень слов'янських племен — Змійові вали. Як протодержавна система суспільної організації ці культури можна у певному сенсі розглядати первопочатком і відрахунковим хронологічним пунктом, від якого починається політична історія нашої Вітчизни.

Київська Русь та її роля на політичній світовій арені того часу досліджена досить ретельно багатьма вченими — відомі опубліковані джерела у тому числі міжнародні угоди київських князів з Костянтинополем та багатьма іншими державами стали свідченнями високого рівня політичної культури Русі і є незамінними джерелами до історії її дипломатики і політичних відносин. Багатий документальний матеріял (Изборник Святослава, тексти угод з іноземними державами, а також документи князівського архіву), матеріяльні пам'ятки (печатки із зображенням князівських знаків, монети, ювелірні прикраси), а також пам'ятки архітектури і фортифікації дають багатий матеріял для репрезентування політичного обличчя давньоруської держави в його культурній традиції.

Період боротьби давньої Русі з татаро-монгольською навалою, час довгого поневолення нашої землі і народу кочовими племенами, знищення і ліквідація політичних інституцій Київської Русі та їх трансформація у більш пізні форми державного і політичного устрою на території України мають бути відображені в музеї як період загибелі державного формування давньоруської традиції.

Час встановлення литовсько-української державности XIV-XV сторіччя знаменований виникненням і першими згадками про неповторне військово-політичне явище української історії — Запорізьке козацтво, яке на протязі кількох століть стало реальним ґарантом політичної незалежности народу України.

Відображення в музейних експонатах процесу зародження українського мобілітету, як прямого спадкоємця князівської влади Київської Русі (Ходкевичі, Острозькі, Дашкевичі, Ружинські та ін.) та його ролі у освоєнні спустошених земель Подніпров'я, а також закладення Запорізької Січі князем Дмитром Івановичем Вишневецьким і, нарешті, виникнення інституту гетьманату — покладе початок найефективнішій частині музею — гетьманському періодові. Серед найраніших документів цього розділу можуть бути представлені виявлені архівні матеріяли про Дмитра Вишневецького-Вайду, про Косинського, Наливайка, Сагайдачного.

Закінчення буде.

ЗГАДАЙМО В. ДОМАНИЦЬКОГО, РЕДАКТОРА ПЕРШОГО ПОВНОГО ВИДАННЯ ,,КОБЗАРЯ"

Василь Качор

I.

У ,,Свободі" з 22-го червня ц.р., появилася моя стаття п.з. ,,150-річчя ,,Кобзаря" Тараса Шевченка", в якій я, у коротких словах, пригадав українській громаді в діяспорі про цю преважливу подію з-перед 150 років тому, яка дала початок нашому справжньому культурно-політичному і національному відродженню.

У цій короткій статті я не згадав дуже важливої події, а саме про появу першого повного видання ,,Кобзаря" щойно в 1907 році та про людину, яка в умовах російського царського режиму доконала цього ,,чуда". А цією людиною був відомий громадський і кооперативний діяч, Василь Доманицький (1877-1910). І про нього, у цьому році, варто, а то й треба, згадати хоч кількома словами.

Як знаємо, у першому ,,Кобзарі" було надруковано всього вісім поезій: ,,Думи мої думи", ,,Перебендя", ,,Катерина", ,,Тополя", ,,На що мені чорні брови", ,,До Основ'яненка", ,,Іван Підкова" і ,,Тарасова ніч". Уся пізніша творчість нашого великого поета була друкована в різних журналах і книжках, багато зберігалося у рукописах, але перше повне видання поетичних творів Т. Шевченка не могло появитися в Україні за життя поета. Воно появилося щойно 46 років після смерти поета, в 1907 році, в Петербурзі, за старанням і редакцією Василя Доманицького.

Це була велика подія, яка заслуговує на окреме відзначення у цьому ювілейному році появи ,,Кобзаря". Бо, ні одна книжка в світовій літературі, — як твердить проф. Леонід Білецький, — не мала такого значення як ,,Кобзар" для України. Тарас Шевченко вже у першому ,,Кобзарі" виявив себе геніяльним українським поетом та борцем за свободу, правду і справедливість для всіх людей і всіх народів світу.

У цьому першому повному виданні, у вступному слові ,,Од видавців", читаємо: У 1905 році, ще за старих цензурних законів, управа Т-ва ім. Т. Шевченка і ,,Добродійне Т-во видавання суспільно-корисних і дешевих книг", вирішили видати повне критичне видання 'Кобзаря' Т. Шевченка. Працю над критичним дослідженням текстів і редакцію того видання доручили молодому В. Доманицькому, що був відомий з незвичайної точности і літературної совісности. Цензурний комітет дозволив на видання останнього найновішого львівського видання ,,Кобзаря" з 1902 року. Працю над тим першим новим повним виданням ,,Кобзаря" Т. Шевченка в Російській імперії, В. Доманицький виконав дуже дбайливо, про що свідчать пізніші дослідники Шевченкової творчости. Він, мабуть, перший перевірив усі власноручні рукописи Шевченка, які збереглися, розмістив їх у хронологічному порядку, а крім цього він використав усю доступну йому літературу по історії текстів.

Перше видання цього ,,Кобзаря", що вийшло на початку 1907 року, подає на 20-ох сторінках повний життєпис Тараса Шевченка, аворства В. Доманицького та 217 поем і поезій поета на 612 сторінках друку. Це перше видання дуже скоро розійшлося і Видавнича Комісія, названих угорі товариств, уже у 1908 році, випустила друге видання цього ж самого ,,Кобзаря", під редакцією цього ж самого В. Доманицького. Стільки інформацій подано від видавців.

Це видання ,,Кобзаря", подвійним накладом, — як стверджує проф. Д. Дорошенко у своїй ,,Нарисі історії України" (стор. 320) — було тим, що ширше громадянство України вперше дістало змогу познайомитися з усіми поетичними творами свого великого поета.

У мене збереглося це рідкісне видання, яке подарував мені шкільний товариш, Теофіль Багрійчук, у грудні 1925 року, в день моїх уродин, і вони спонукало мене до написання цієї статті про Василя Доманицького, про якого сучасне українське покоління майже нічого не знає.

• • •

Василь Доманицький, як подає ЕУ — це історик, літературознавець, публіцист популяризатор, політичний діяч-кооператор. Народився, — як подає проф. І. Витанович — у ,,Історії українського кооперативного руху", 7-го березня 1877 року, в селі Колодистому, Звенигородського повіту на Київщині, в родині священика о. Миколи і паніматки з роду Завіновських. У родині було чотирьох синів: Василь, Михайло, Платон і Віктор та дві доньки: Анатоніна і Зінаїда.

Василь закінчив Київську гімназію і Історично-Філософічний факультер Київського університету. Спеціялізувався в українській історії в проф. Володимира Антоновича. Ще студентом був секретарем у редакції ,,Київської Старини" — співробітником ,,Літературно-Наукового Вісника", ,,Записок Наукового Товариства ім. Шевченка, співосновник і діяльний редактор Видавництва ,,Вік", член Товариства Українських Поступовців і інших тодішніх організацій. Як студент В. Антоновича провадив археологічні розкопи на Звенигородщині. Він автор праці ,,Козаччина на переломі XVI-XVII сторіччя", ,,Пісня про Нечая", ,,Балляди про Бондарівну". Піонер української ентограгії З. Доленґа Ходаковський, ,,Критичний розгляд над текстом ,,Кобзаря" і ,,Авторство М. Бовчака".

В. Доманицький не цурався і політики. Він був редактором органу української фракції в Другій Державній Думі — ,,Рідна справа" — ,,Думські Вісті". Він автор багатьох статтей на політичні і громадські теми друковані в ,,Громадській Думці", в ,,Раді", ,,Новій Громаді" та в інших часописах і журналах. Він також автор популярних брошур про Галичину, редактор популярної ,,Історії України" М. Аркаса. Як кооператор постійно дописує до кооперативного журналу ,,Економіст" у Львові та до інших галицьких видань.

У роках 1900-1910 він брав участь в кооперативному русі, починаючи від заснування споживчої кооперативи в селі свого народження, а кінчаючи співосновником ,,Союзбанку" і ,,Споживчого Союзу" в Києві. Він також автор популярних брошур про кооперацію, як ,,Товариські крамниці", ,,Про сільську кооперацію", ,,Як хазяйнують селяни в чужих краях" і інші.

Закінчення буде.

Сучасна Україна і молодь у діяспорі

Це була тема конференції, яку спонзорувала Світова Координаційна Виховно-Освітна Рада при СКВУ і Т-во Української Мови ім. Шевченка в Чикаґо, яка відбулася в суботу, 13-го жовтня в приміщенні ОДУМ в Чикаґо.

Конференцію відкрила і привітала гостей модератор мґр Надія Людмила Хойнацька і підкреслила, що тема конференції є актуальна тому, що події, які відбуваються на Україні тепер і можливість комунікації між Україною і діяспорою, викликають нове зацікавлення тут, а головно серед молоді. Молодь, яка виростала вже, тут дуже часто не могла збагнути поняття України, як їхньої Батьківщини, бо вони народилися поза межами України і Україна була для них чимось абстрактним, чужим, незрозумілим. Тепер на Україні почалося відродження і є можливість поїхати і побачити Батьківщину, батьків і дідів. Слово „Україна" стає для них в позитивній перспективі, бо вони відчувають, що звідти походять їх коріння.

Тому, що діяспора зберігала українство, передавала і виховувала молоде покоління в українському дусі, сьогоднішня молодь може сама переконатися і побачити Україну та зрозуміти, яке було і є завдання діяспори для збереження українства і національної індентичности. Українці, які приїзджають сюди з України, самі признають, що діяспора зробила велике діло для збереження українства.

Тому СКВОР і Т-во Української Мови ім. Шевченка, в Чикаґо, вирішило зробити таку конференцію, щоб почути враження учасників і молоді, котрі були в Україні, і переконатися, що тут і там ми є „Одно".

Першим доповідачем була проф. Віра Боднарук, професор гуманістичних наук в Дейлі коледж, в Чикаґо, колишня директорка „Рідної Школи" в Чикаґо, інспектор Школи Українознавства в Дітройті, член Управи СКВОР, активна в СУА, Пласті, Інституті Модерного Мистецтва в Чикаґо, а тепер є головою Т-ва Української Мови ім. Шевченка в Чикаґо. Вона говорила про „Шкільництво в Сучасній Україні". Перебуваючи цього літа в Україні вона мала змогу побачити і відвідати школи в Києві і переконатися, що невдовзі українська мова стане державною. Вона розповідала про свої зустрічі з різними представниками Міністерства освіти, з якими обговорювала можливості виміни студентів між школами України і Америки. Контакт між студентами, хоча б листовний і допомога українськими книжками, грішми — необхідні.

Другим доповідачем була мґр Христина Мурська, вчителька в середній школі, спеціялістка у мовних дефектах. Її тема була: „Успіхи і проблеми у вихованні молоді в діяспорі". Тема була дуже добре опрацьована, вона підкреслила позитиви і неґативи у вихованні теперішньої молоді, яка перевантажена різними обов'язками поза шкільним часом. Учні не мають багато часу на свої особисті зацікавлення, бо в суботу ходять до Школи Українознавства, Пласту, а в неділю — до церкви і на сходини. Віддалі від українського осередку — великі, майже всі батьки працюють і це все дуже ускладнює українське виховання дітей. Вона дійшла до переконання, що українське виховання починається вдома і дім відіграє найважливішу ролю у вихованні молоді в українському дусі в діяспорі. Очевидно, це викликало живу і цікаву дискусію.

Третьою темою була: „Молодь у діяспорі і її відношення до України", вона була кульмінаційною темою, бо тут брали участь студенти і абсольвенти Школи Українознавства, які їздили на Україну в 1989 році.

Борис Боднарчук, студент 5-го року університету, пластун, допомагає і вчить в Рідній Школі, в Чикаґо. Адріян Ожґа, студент 4-го року університету, пластун. Катруся Зарічна, студентка 1-го року університету, допомагає в Рідній Школі, в Чикаґо, і Дарка Ганкевич, учениця 11 кляси гайскул, пластунка, а тепер вчиться в 11 кл. Школи Українознавства, в Чикаґо. Вони всі є дуже захоплені Україною, молоддю і людьми з якими вони зустрічалися. На Україні дуже дивувалися, що вони всі так гарно говорять по-українськи і знають про Україну. Вони переписуються зі своїми ровесниками, а Катруся Зарічна аж з 34 студентами листується. Всі вони дуже заохочували і радили, щоб студенти їхали і побачили Україну, бо не все можна розказати і описати, а особливо свої внутрішні переживання. Публіка задавала багато питань молодим.

Четверту тему виголосив проф. Мирон Куропась, добре відомий в українській громаді в Америці. Докторат здобув в Чикагському університеті, працював дорадником в етнічних справах у президента Дж. Форда, був асистентом в комісії уставодавчої в сенатора Б. Дойлі, в комісії про голод на Україні в 1932-33 рр., автор „Історії України" англійською мовою, „Історії поселення українців в північній Америці", дописує до українських і американських часописів, обороняє українське ім'я, колишній довголітній член управи УНСоюзу, аджанкт проф. Нортерн університету в Де-Калб, Ілл. Назва його теми була: „Перебування в Київському університеті". Він розповів, як учителі й студенти різних факультетів цікавилися його доповідями про історію поселення українців в Америці. Це було для них дуже цікаве і незнане, особливо про працю і життя перших українських поселенців Америки. Київські студенти виявили велике зацікавлення, дискусії продовжувалися поза межами університету в Києві до пізна. Були запити і дискусії, бо тема мала багато цікавих спостережень. Присутній був професор і поет д-р Богдан Рубчак, який все оживляв дискусію цікавими заувагами, питаннями і поясненнями.

П'ятою темою була: „Молодь діяспори і національна свідомість", виголосив професор д-р Роман Дражньовський, професор Університету Висконсин, у Мілвокі, Віс., куратор Американського географічного Т-ва університету Висконсин, Мілвокі, „Гольда Маєр Бібліотеки", від 1978 р., колишній голова СКВОР, а тепер член управи СКВОР, довголітній член управи Шкільної Ради і інспектор Шкіл Українознавства, редактор журналу „Киррент Джеографікал Паблікейшин", від 1962 р., автор багатьох публікацій з географії і бібліотекарства, є дорадником в ділянці географії багатьох приватних і публічних організацій, почесний член Т-ва географів в Парижі від 1982 року. В 1978 році він був нагороджений спеціяльною медалею за свій науковий вклад для Т-ва в ділянці географічного досліду і студій — „Чарлз П. Дейлі" — Американським географічним Т-вом. Від 1902 року було тільки 55 науковців світової слави нагороджених цією медалею, а проф. д-р Р. Дражньовський став 53-ім.

Його тема все є актуальною і тому було багато зауваг і дискусій. Проф. Р. Дражньовський зупинився на шкільництві. Роля Школи Українознавства у вихованні національної свідомості дуже велика. Прелеґент підкреслив, що у наших школах українознавства немає відповідної дисципліни, немає відповідних підручників, щоб були пристосовані до теперішнього рівня учня, немає відповідних фінансів на друкування і видавання нових підручників. Взагалі дуже мало часу і фінансів присвячується для молодого покоління, яке має перебрати провід в майбутньому. Немає учителів, а діти є. Взагалі громадянство мало цікавиться молоддю і її майбутністю. Вислід такого наставлення громадянства причинився до зменшення національної свідомости серед молоді.

Шосту тему мала Ірина Горайська, аспірантка україністики Іллінойського університету (в проф. д-ра Богдана Рубчака). Вона взяла участь в „Першій Міжнародній Літній Школі в Києві", в серпні, ц. р. Дуже цікаво розповіла про своє перебування і навчання в цій школі. Навчання-виклади були на дуже високому інтелектуальному рівні, а саме перебування також включало, ознайомлення студентів — учасників з історичними пам'ятками Києва.

Після доповіді І. Горайської, ще були дискусії при каві і солодкім. Час швидко пройшов. Шкода тільки, що на такій цікавій і важливій конференції, як „Сучасна Україна і молодь у діяспорі", було небагато учасників. Нам тут, в діяспорі, також треба дбати про шкільництво і українство молоді, щоб мати нові кадри національно свідомих людей на майбутнє. Наша праця не повинна обмежуватися тільки до гарних слів або нарікань, що в нас немає свідомої молоді. Де є батьки? Чому не поцікавляться своїми дітьми? Чому докоряють, що там на Україні, ще говорять по-російськи, коли тут, у вільній країні наші діти говорять англійською мовою між собою? Час вже опам'ятатися. Можна бути дуже добрим американським громадянином і добрим українським патріотом. Нам треба зберігати нашу багату спадщинуі мову! Треба мати живий контакт з нашими братами і сестрами в Україні і допомагати їм чим тільки можна, бо ми всі походимо з одного коріння!

Мґр Надія Людмила Хойнацька

В Україні

(Закінчення зі стор. 1)

ти скульптора Миколи Пасікори. Допомогу у реставрації будинку подали майже всі підприємства Стрия, а особливо мешканці цього села, для яких відкриття музею стало найбільшим святом за останні десятиліття. Імпрезою керував ініціятор цього задуму депутат львівської Облради, колишній член ОУН, довголітній політв'язень Мирослав Мелень. З привітальною промовою виступив голова Стрийської Міськради Шрамовий. Від ОУН виступив Зиновій Красівський. Неодноразово бурхливими оплесками переривався виступ сестри провідника Оксани Бандери. Було понад 100,000 осіб.

Старий Угринів. — Сюди на відкриття пам'ятника Степанові Бандері прибули тисячі людей. Навколо пам'ятника маяли сотні синьо-жовтих та червоно-чорних прапорів УПА. На урочистому мітинґу виступили: депутат ВР УССР Зиновій Дума, заступник голови Івано-Франківської Міськради Богдан Минишин, голова калуського „Меморіялу" Олекса Грабчук, ветеран УПА, активіст державної самостійности України Михайло Зеленчук, журналістка з Австралії Марійка Чигрин, Андрій Васькович та багато інших. Присутні співали патріотичних пісень. Пам'ятник встановлено поблизу хати, в якій народився і виріс С. Бандера. Він являє собою тризуб, в якого замість середнього зуба зроблено погруддя Степана Бандери.

Івано-Франківське. — 14-го жовтня на центральному майдані міста відбулося святкування 48-ої річниці УПА, на яке зібралось близько 10,000 осіб. Промовці зазначали, що УПА захищала інтереси української людности.

Львів. — Заступник голови Львівської Обласної Ради Іван Гель повідомив, що 1-го листопада населення области урочисто святкуватиме День проголошення Західньої Української Народної Республіки. З ініціятиви Галицької Районної Ради при Львівській консерваторії відкрилась недільна духовна мистецька школа. Учні тут вивчатимуть мистецтво, релігію, основи музичної грамоти.

Запоріжжя. — Як повідомляє газета „Московские Новости" з 14-го жовтня, засуджений на 10 діб активіст Руху в Запоріжжі Юрій Василенко, перебуваючи в ув'язненні не припинив аґітацію серед людей. В результаті його співкамерники, які досі трималися далі від політики, тепер стали завзятими прихильниками ідей Руху, і заявили, що відтепер активно боротимуться за незалежність України і чистоту української мови.

Патріярх...

(Закінчення зі стор. 1)

де на майдані вже чекали маси людей. З привітальним словом виступили: В. Яворівський, заступник голови міського виконавчого комітету Олександер Мосіюк. Потім виступив Патріярх Мстислав, благословив присутніх, повідомив, що привіз ліки для однієї з лікарень, де лікуються жертви катастрофи в Чорнобилі. Сказав, що незабаром приїдуть єпископи із ЗСА та також привезуть ліки.

На другий день, 21-го жовтня о 9-ій годині ранку біля Андріївського собору зібралося до 50,000 людей. Патріярх Мстислав відправив Святу Літургію. Перед входом до собору Патріярх поцілував землю, благословив одного із своїх давніх знайомих, сказавши: „Я радий, що в Україні є люди, які мене пам'ятають". Після Служби Божої та проповіді Патріярх Мстислав заявив, що передасть до собору св. Софії хрест, який знайшла при будівництві метро на Подолі одна киянка, що нині мешкає у ЗСА. Хрест датований 1246 роком. Патріярх привіз його до Києва і ще кілька старовинних ікон.

Після 2-ої години Патріярх поклав квіти до пам'ятників Володимиру Великому і Тарасові Шевченкові.

ПІСЛЯ КІЛЬКАКРАТНИХ офіційних перепросин за неуважну заввагу свого міністра юстиції в сторону американських неґрів, Японія з великим поденервованням зареаґувала на рішення конґресової комісії у Вашинґтоні, в якому оголошено догану вищезгаданому японському міністрові за те, що повірняв американських неґрів до чужомовних повій в Японії, які коли спровадяться в дану околицю „нищить атмосферу". Таізіо Ванатабі, головний речник японського міністерства закордонних справ, заявив, що Японії дуже прикро та боляче за таке рішення конґресової Комісії закордонних справ в Палаті Репрезентантів. Він виявив обурення на натяки, що зауваження міністра Сеіроку Каджіями віддзеркалюють расистські наставлення Японії, говорячи, що радше расистським потягеннням був вчинок ЗСА.

ІНША ДАТА

У „Свободі" ч. 204 з 24-го жовтня було сказано, що 2-ий З'їзд Руху розпочнеться 29-го жовтня. Насправді початок з'їзду — 25-го жовтня. — Ред.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРИСВЯЧЕНА О. ГОНЧАРЕВІ

Філядельфія. — Тут в суботу, 3-го листопада, в університеті Ля Саль, Олні Голл 100, 20-та вул. та Олні аве., відбудеться наукова конференція на тему: „Сучасне і вічне: 'Собор' Олеся Гончара". Професор Київського університету д-р Анатолій Погрібний виголосить доповідь „Творчість Олеся Гончара у національних, вселюдських та першовідкриттєвих вимірах". В конференції візьмуть участь Ляриса Онишкевич, Марта Тарнавська, Мирослав Лабунька та Леонід Рудницький. Початок конференції о год. 2:30 по полудні. Після доповідей — запити і дискусія. Програма конференції буде записана на відеострічку для української телевізії і преси в Україні. Конференцію влаштовують: Ля Салл університет, Осередок Праці НТШ і Філія КУК у Філядельфії.

Ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що в суботу, 6-го жовтня 1990 р. відійшов у вічність
наш найдорожчий
СИН, БРАТ І СТРИЙКО

бл. п. піяніст

БОГДАН ВСЕВОЛОД СПЕРКАЧ

ПОХОРОН відбувся в середу, 10-го жовтня 1990 р. з церкви Успення Пречистої Діви Марії на цвинтарі Матери Божої Неустаючої Помочі в Маямі, Фльорида.

Горем прибиті:
батьки — ІВАННА І БОРИС
брати —
ЯРОСЛАВ з дружиною ЛЕСЕЮ та дітьми ТАНЕЮ І АДРІЯНОЮ
ЗОРЯН з дружиною ОЛЕЮ
ЛЮБОМИР з дружиною ДЖУН та донею РОЗМАРІЄЮ
РОМАН
ближча і дальша родина

В ПЕРШУ СУМНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п. мґра

Ярослава (Мортка) Рака

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в дні 3-го листопада 1990 р. в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., Санфорд аве., о год. 7:45 рано
та в дні 8-го листопада 1990 р. в церкві св. Юра в Ню Йорку, о год. 6:30 рано.

Просимо рідних і друзів згадати Його пам'ять у своїх молитвах.

Дружина — ДОРА БІЛЕНЬКА РАК
Донька — ТАЇСА РАК ВОЛОШИН з мужем ВОЛОДИМИРОМ і доньками РОКСОЛЯНОЮ І ХРИСТИНОЮ РАК БРАВН
Брат — д-р РОМАН РАК
Братова — ОКСАНА РАК
Шваґрова — д-р ГАЛЯ БІЛЕНЬКА ВРЕЦЬОНА

У світлу пам'ять моєї стриєчної сестри
сл. п. д-р Марії Кобринської
складаю 100 долярів
(через Суспільну Службу в Монтреалі)
на ЛІКУВАННЯ ДІТЕЙ З ЧОРНОБИЛЯ

Лев КОБРИНСЬКИЙ, стриєчний брат

Ділимося сумною вісткою з приятелями і знайомими,
що в понеділок, 22-го жовтня 1990 р.
відійшов у вічність на 101-му році життя
наш найдорожчий
БАТЬКО

бл. п.

Теодор Мирошниченко

колишній старшина Армії УНР в Першій світовій війні та довголітній працівник митрополичих дібр в Підлютому.

ПАРАСТАС — в середу, 24-го жовтня 1990 р. о год. 7.30 веч. у похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОН відбудеться у п'ятницю, 26-го жовтня 1990 р. о год. 10.30 рано з похоронного заведення Aston-Basagic в Гантері, Н. Й. на цвинтар католицької церкви в Elka Park, Гантер, Н. Й.

Горем прибиті:
дочки —
ГАЛИНА КУЗЬМА з мужем ЛЮБОМИРОМ
МИРОСЛАВА МИРОШНИЧЕНКО

Ділимося сумною вісткою
з рідними, приятелями і знайомими,
що в п'ятницю, 12-го жовтня 1990 р.
на 88-му році життя відійшла у вічність
наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, БАБУНЯ І ПРАБАБУНЯ

бл. п.

КИЛИНА ТАРАСІВНА МАТУЛА

з роду КУШНІРЕНКО

на Київщині

ПОХОРОН відбувся 15-го жовтня 1990 р. на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Ню Джерзі.

Засмучені:
чоловік
донька і син з родинами
внуки і правнуки

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на могилу пожертви призначені на РУХ для відродження України.

Ділимося сумною вісткою, що з волі Всевишнього
21-го вересня 1990 р. відійшов у вічність
МУЖ, БАТЬКО, БРАТ, ДІДУСЬ

св. п.

ТЕОДОР КУРИЛЯК

Покійний народився у Любіні Малому, Західня Україна.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 24-го вересня 1990 р. в українській католицькій церкві у Милошовичах коло Львова, опісля на місцевий цвинтар, де спочиває покійна Його дружина св. п. Анна.

Залишені в смутку:
син — ЗЕНОН з дружиною
дочка — ДАРІЯ з чоловіком і родиною
син — БОГДАН з дружиною і синами
брат — МИХАЙЛО з дружиною і сином РОМАНОМ
та дальша родина в Америці, Канаді та Україні

У 40-ий ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

св. п. ТЕОДОРА КУРИЛЯКА

будуть відправлені

БОЖЕСТВЕННІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ І ПАНАХИДА

у Ст. Пітерсбурґу, Фльорида

Про молитви за душу Покійного просять
родина — брат МИХАЙЛО з дружиною і сином РОМАНОМ [illegible]

БАГАТОТИСЯЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ проти воєнного втручання ЗСА до конфлікту на Близькому Сході відбулися в суботу, 20-го жовтня, по всій Америці. В Ню Йорку на вулиці вийшло понад п'ять тисяч демонстрантів, які йшли від площі Коламбус серкл до Таймс сквер, де провели мітинг. Демонстрація була організована Коаліцією за припинення інтервенції ЗСА на Близькому Сході, в ній взяло участь майже 60 антивоєнних організацій, серед яких була й організація „Ветерани В'єтнамської війни проти війни". Суботні демонстрації, які проходили в Атлянті, Бостоні, Сан-Франсіско, кількох містах стейту Огайо, відродили в пам'яті протести проти В'єтнамської війни 20 років тому. В суботу також були опубліковані висліди останнього опиту населення, проведені журналом „Тайм". Вони свідчать про різкий спад популярности Дж. Буша та вказують на дві причини: неясність з федеральним бюджетом та події на Близькому Сході.

ДЕ ВИ, КАТИ МОГО НАРОДУ?

Раніше в вересні на західньоукраїнських землях помпезно святкували „возз'єднання", прославляли Леніна, Компартію і щасливе „сьогодення" нашого народу. Нині ж українська земля оплакує долі сотні тисяч безневинно замордованих тим „возз'єднанням"!

Вересень став місяцем скорботи.

Відкриваються все нові і нові могили невинних жертв енкаведистів. Бабин Яр., Дем'янів Лаз, Биківня, Золочів... Кожен день приносить нові страшні знахідки жертв сталінського терору, кожне місто, містечко, село позначене варварським тавром.

Розкопані могили в Стрию, Східниці, Трускавці, Стебнику, Івано-Франківській області, Бориславі, Дрогобичі та кожна з них відкриває страшну таємницю, яку приховували понад 50 років. На подвір'ї колишньої енкаведистської катівні, де тепер знаходиться фізико-математичний факультет Дрогобицького педінституту, відкрито могилу сотень невинних жертв. Дивлячись на розторощені черепи, в яких застрягли металеві кілки, важко повірити, що так могли знущатися людські істоти. А їх зустрічали, як братів, хлібом-сіллю!

14-го вересня в Дрогобичі на вул. Стрийській перед колишнім будинком НКВД відбулася Панахида в пам'ять жертв кривавого большевицького терору. Панахиду відправили 16 священиків, тисячі дрогобичан, мешканці інших міст, представники діяспори прийшли, щоб вклонитися праху безневинно замордованих. Здається, вся українська земля оплакує долі сотні тисяч своїх дітей. Живуть ще свідки, ті, хто вижив у катівнях, хто після десятиліть мовчання у страху врешті може розповісти правду про звірства й варварство енкаведистів.

Приходять люди до могил, пригадують своїх земляків, тих, хто пропав у грізні роки, сподіваються почути щось про смерть рідних чи близьких. На жаль, розкопані могили не говорять, мовчать черепи, мовчать півкулі мозку, що збереглися в землі. Гори перетлілого взуття підтверджують, що замордовані були молодими людьми; юнаки, дівчата. Від сліз здригаються площі, вулиці. І вдень і вночі горять свічечки.

А напис голосить: „Де ви, кати мого народу?!" Волають гори кісток, яких вже ніколи не можна буде скласти, волають до нашої совісти, до нашої справедливости назвати імена й засудити жорстоких катів. Цього вамагають люди, цього вимагає історія.

Фрагменти з розкопів у Дрогобичі

Україні...

(Закінчення зі стор. 2)

им народ". „Мундиры голубые" — царські жандарми. Кольор одностроїв був блакитний. Блакитний кольор затримали совєтські чекісти-каґебісти, але тільки на отоках фуражок.

Про страйк у Києві відомо таке. 1-го жовтня у Києві страйкувало приблизно 20 відс. підприємства, страйкував завод „Аналитприбор" ім. Королева, трамвайне депо ч. 2, 2-ий таксопарк і частково завод „Ленінська кузня" „Агромаш", університет, деякі інститути. Кілька підприємств підтримали страйк символічно. Міський транспорт став на три хвилини.

У західніх областях України страйкували практично всі підприємства, за винятком Тернопільської області, де страйк продовжувався вісім годин, врешті областей — дві години. Це пояснюється бажанням страйкарів не пошкодити демократично вибраним місцевим радам.

Павлоград вугілля і решта підприємств Донеччини не страйкували, але послали в Верховну Раду України телеграму з вимогами. Дніпропетровське страйкувало. Київські заводи, які не страйкували, послали своїх представників для участи в маніфестації. Маніфестанти вимагали димісії Масола і Кравчука. І свого добились — Масол зрезигнував.

Тут варто згадати дивний випадок. „27-го серпня, згідно зі запрошенням голови Верховної Ради УССР Кравчука" до Києва, з офіційною візитою прибув президент Румунії Арпад Ґьонц. Вирішено відкрити в Києві і Будапешті посольства обох країн.

Коментар...

(Закінчення зі стор. 2)

ване проти Екзекутиви Фонду Допомоги Україні, а робить він це використовуючи позицію організаційного референта цієї ж Екзекутиви. Це, звичайно, вносить заколот і в громаді, як і в нашій організації поскільки приналежність до керівних органів будь-якої організації зобов'язує людину до льояльности. Звичайно, коли людина думає, що з певною групою не можна співпрацювати, вона цю організацію залишає і тоді має вільну руку — може свобідно критикувати або творити нову організацію, інакше це виглядає на підривну працю. Такої поведінки вимагає громадська етика, яка повинна зобов'язувати всіх.

Тарас Гунчак
Нюарк, Н.Дж.

Два ювілеї в Йонкерсі

В неділю, 14-го жовтня, окремий комітет із членів управи 11-го Відділу ООЧСУ та управи дому СУМА в Йонкерсі, Н. Й. до складу якого входили Дмитро Івасютин — голова, Петро Шкафаровський — заступник голови, Ярослав Кіцюк — секретар, Володимир Козіцький — фінансовий референт, Лев Футала — пресово-інформаційний реф., Мирослав Климко — програмовий реф., Юрій Ковальчик — господарський реф., інж. Андрій Горбачевський — референт зовнішніх зв'язків приготовили імпрезу для відзначення активної праці в Йонкерсі 40-ліття 11-го Відділу ООЧСУ та 20-ліття нового дому СУМА при 301 Палісейд Евеню.

О год. 10-ій рано в Українській католицькій церкві св. Михаїла отець Едісон Бойко відправив Службу Божу в намірненні членів ООЧСУ і членів дому СУМА. Після Богослуження отець Бойко і сотрудник отець Ігор Міджак відправили Панахиду за померлих членів.

Після полудня о год. 3-ій у власному домі СУМА відбувся бенкет.

Програму відкрив голова комітету Дмитро Івасютин.

Американський і український гимни відспівали присутні, а молитву промовив о. Едісон Бойко і зачитав привіт від Епископа Стемфорду Владики Василя Лостена, який у своєму привіті між іншим написав: „Ви виявили стільки ентузіястичного динамізму, чимало подиву гідної жертвенности та працьовитости, а все те виникає із Вашої шляхетної любови до Всевишнього Бога та рідної Батьківщини-України, викликаючи захоплення і щирий подив у кожного з нас". Покликані головою господарі бенкету Володимир Козіцький і інж. Андрій Горбачевський перебрали дальше ведення імпрези.

Після короткого слова господаря бенкету Володимира Козіцького він попросив до слова головного промовця пор. Лева Футала, який сказав: „У своїй початковій праці організатори Відділу ООЧСУ в1950 році мусіли переборювати значні труднощі, що випливали часто у переджень до ідеї і концепції, що її голосила і здійснювала ООЧСУ, з браку належного знання й розуміння українською спільнотою не лише в Йонкерсі, але в ЗСА методів, форм і цілей боротьби українського народу в Україні своїми формаціями ОУН—УПА—УГВР.

Основуючі Збори відбулися 12-го березня 1990 року і вибрано управу в такому складі: Чолій Микола — голова, Булат Іван — заступник голови, Глушко Роман — секретар, Шашкевич Михайло — орг. реф., Галушка Богдан — культ. освіт. реф., Гиль Степан — касир, мґр Святослав Н. Коцибала — фін. реф. Контрольна Комісія: Черк-Черкасевич Ол. — голова, Іванчук Петро — член і Дудар Йосафат — член.

Досягнення Відділу ООЧСУ в різних ділянках праці загальновідомі: політична активізація громади, стимулювання розвитку політичної думки, ініціятива в різних громадських і політичних діях, ініціювання, влаштовування і підсилювання культурних процесів, активна співдія у Відділі УККА. Ініціятива в акціях оборони українських політичних в'язнів в Україні. На зовнішньому вітинку були також гарні успіхи: підписування проклямації посадником міста з нагоди січневих роковин. Зв'язки з місцевою пресою, яка містила статті про Україну".

Коли ходить про другого ювілята, яким є дім СУМУ, то початки придбання власного дому були ще у 1956 році двома організаціями — управою Відділу ООЧСУ та управою Осередку СУМА ім. 30-го Червня 1941 року. З початку закуплено і перебудовано Протестантську Унітарну церкву, а відтак ішла підготова до будови дому на тому самому місці. В 1965 році вибрано ініціятивний комітет будови нового дому, а його головою вибрано Миколу Сидора. Почато закладати фундамент, а тут прийшла вістка, що стейт Ню Йорк забирає 50 стіп від фронту під будову нової широкої дороги. Всю працю стримано, але запал до будови нового дому не вгавав.

У вересні 1967 року рішено закупити площу при 301 Палісейд евеню. У лютому 1968 року головство перебрав Дмитро Івасютин, до комітету увійшло 45 осіб. Багато членів зложили свої пожиртви на будову по 1,000, 500 дол., а хто не міг пожертвувати більшої суми, то жертвував меншу, як рівнож вкладали багато годин дарової праці.

В 1976 році за головства Володимира Козіцького закуплено сусідню посілість.

Власниками дому СУМА є 11-ий Відділ ООЧСУ, Осередок СУМА, Товариство Вояків УПА, 2-ий Відділ Організації Оборони Лемківщини та федеральна кредитова кооператива СУМА.

Дім є центром всього громадського, організаційного, суспільного, виховного та політичного життя.

Від головної управи ООЧСУ привітання та ґратуляції зложив голова мґр Євген Гановський, який вказав на віддану працю та співпрацю з головною управою, за що щиро дякував.

Від міських радних вітали: голова більшости в міській Раді Пітер Чіма, Джон Спенсер і представниця стейтового сенатора Ніколяса Спано.

Присутніми були представники відділів ООЧСУ: з Ґлен Спей голова Евфрозина Мартинець та секретар Євгенія Явдоши, з Відділу ООЧСУ в Бруклині присутніми були Іван Макар, Григорій Сенів та Петро Теребецький, з Відділу ООЧСУ в Кергонксоні Микола Вітенко — голова і Осип Безкоровайний заступник голови, Микола Худоба — голова Відділу ООЧСУ в Озен Парку. Ті, що не могли прибути, прислали письмові привітання.

Місцеві організації репрезентували: Марія Кульчицька — Відділ ОЖ ОЧСУ, д-р Орест Козіцький — Осередок СУМА ім. 30-го Червня 1941 року, інж. Степан Гованський — 2-ий Відділ Організації Оборони Лемківщини, Оля Рудик — учительський збір Школи Українознавства, Анна Хоманчук — 119-ий Відділ СУА, Микола Сидор — Відділ Товариства Вояків УПА, кредитову кооперативу СУМА — мґр Святослав Н. Коцибала, 4-ий Відділ СУК „Провидіння" — Михайло Терлецький, 7-ий Відділ Української Народної Помочі — Марія Шмагай та 8-ий Відділ УНСоюзу Михайло Шашкевич. Американських гостей представляв інж. Андрій Шорбачавський, який також коротко сказав про ювілятів. Після представлення представників організацій інж. А. Горбачевський представив і попросив до слова посадника міста Йонкерсу Генрі Спалоні, який складав признання українській громаді та вітав ювілятів.

Від Управи Відділу УККА та всіх місцевих організацій вітав голова Відділу Мирослав Климко.

Милою несподіванкою для всіх присутніх був виступ бандуристів, членів ансамблю „Гомін степів", тріо „Таємниця" Олі Ходоби-Фриз, Степана Качура і Дарки Лещук. Вони відіграли на бандурі і відспівали „Світить місяць" — повстанська пісня, „Виростеш ти сину" сл. В. Симоненка, „Тиха вода", закарпатська народна пісня (обр. М. Дейчаківського).

Громада в Йонкерсі вже вдруге мала приємність вітати у себе гумориста Зеновія Маринця з Чикаґо, який влучними своїми анекдотами розвеселяв присутніх.

Після виступу Зеновія Маринця виступали знову бандуристи.

Другий виступ гумориста З. Маринця знову розвеселив присутніх. Подяку висловив усім заступник голови комітету і голова управи дому Петро Шкафаровський. Молитвою та співом „Боже Великий, єдиний" закінчено цю вдалу імпрезу.

Декорацію з нагоди ювілеїв виконав, як завжди, Ярослав Кіцюк.

З нагоди ювілеїв видано гарну оформлену брошуру, в якій є докладно про ювілеї і колись дослідник українського життя в Йонкерсі зможе покористуватися нею, а коли не буде тих, які будували і організовували життя, то їхні діти або внуки заглянуть і поцікавляться, що і як робили їхні батьки.

Фільмував і знимки робив Ярослав Кулинич.

Присутніми були також деякі гості з України, що приїхали відвідати своїх рідних.

Л. Л.